

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
Na pol roka --- 2 " --- "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako do pisy do novin
ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Kráľovské slovo.

V našom politickom živote panovala úplná neistota. Toľko videl a vedel každý, že mladší členovia strany Košuthovej usniesli sa natom, aby viedli neúprosný boj oproti akejkoľvek vláde, ktorá neosvojila by si národnie požiadavky Košuthovcov, vzťahujúce sa na maďarské kommando vojska a na reč maďarskú pri vojenskom

súdobníctve. — S druhej strany zas dalo sa dost určite badať, že Jeho Veličenstvo, ako najvyšší vladár vojska, ryzhodne protiví sa akejkoľvek zmene, ktorá by bola vstave narušiť *jednotu* nášho spoločného vojska. Výsledok ale týchto protiv bol stav ex-lexu a to, že bývalá vláda Széllova musela zažakovať, a musela zažakovať aj nová vláda pod ministerpredsedníctvom gr. Khuen-Héderváryho. Kráľ, prepustiť aj túto vládu, nevyme-

Boj na mori.

noval už viac novú — v tomto páde už tretiu vládu, ale ponechajúc krajinu našu na neurčitý čas bez vlády, poveril ministerstvo gr. Khuen-Héderváryho, aby ďalej spravovalo záležitosti krajinské, zakiaľ nebude vlády novej.

Takto vyvinúly sa pomery a starostlivý kráľ náš neustále hľadal vývod, ako by sa mohlo Uhorsko vytrhnúť z neblahého položenía. I došiel hneď do Budapešte a tu za celé dni radil sa s tými najvýznamnejšími politikmi (medzi nimi bol aj predseda strany ľudovej gr. Ján Zichy), aby pripomohol k spoločnému usrozmieniu sa. So svojej strany označil tie body národných požiadavok, na ktoré privoliť chce a môže, lež na zmenu doterajšieho nemeckého kommanda na maďarské v regimentoch uhorských privoliť odprel. No porady té ostaly bez výsledku, lebo strana Košuthovcov zo svojich požiadavok ani za mak upustíť nechcela, ba presvedčil sa kráľ aj o tom, že ani vládna strana je nie jednomyselná ohľadom tých národných požiadavok, bo poniektorí členovia jej súhlasili v otázke tejto s Košuthistami.

Kráľ tedy na márne hľadal vývod, na márne bolo mu privoliť na isté body požiadavok Košuthistov: to neosožilo. Košuthisti a prirvzenci ich držali sa toho, že Uhorsko je úplne samostatná krajina, a ako takej prináleží jej to právo, aby nad vojskom svojim aj ona rozhodovala — toto právo je Uhorsku zabezpečené v zákonoch z času vyrovnania r. 1867. Kráľ ale odvolával sa na to, že tie isté zákony vyrovnania uznávajú ho za najvyššieho vladára a vlastníka všetkého vojska, ktorý jediný má právo rozhodovať nad vnútornou organizáciou (sriadením) vojska. A je to pravda, že zákony vyrovnania pripúšťajú tak stanovisko kráľovo, ako aj stanovisko Košuthistov.

Kráľ tedy odcestoval z Budapešte bez toho, že by bol mohol politické pomery naše ukoiť a do poriadku priviesť. Lež po jeho odcestovaní náhle nastal taký prevrat, na ktorý nikto nerátal. Kráľ totiž po skončení vojenských cvičení v Halíči vydal svojmu vojsku takzvaný «vojenský rozkaz» (Armeebefehl), v ktorom určite osvedčuje sa: 1. že *nikdy* nezriekne sa tých práv, ktoré sú mu, ako najvyššiemu vladárovi vojska zabezpečené, 2. že chce mať vojsko spoločné a *jednotné, akým je teraz* a po 3. že vojsko chce mať preniknuté duchom jednoty a svornosti, ktoré má

mať v úcte *každú národnú* osnovu, aby prednosti každého kmenu slúžily v prospech celku.

Tieto tri hlavné body obsahovalo kráľovské slovo, upravené na vojsko. (Čiastočný preklad toho «vojenského rozkazu» prinášame v politických chýroch.)

Nuž toto kráľovské slovo je až veľmi jasné. Z neho docela určite vyrozumieť musí každý tolko, že kráľ *nikdy* neprivolí na to maďarské kommando.

Nakoľko sa nalakali vo Viedni hrozieb, to nevieme; ale to vieme, že vážnejší mužovia aj so strany Košuthovskej nahliadli, že treba je predovšetkým chladnokrevne a pokojne chovať sa voči vojenskému rozkazu kráľovmu a vyčkať ten čas, keď kráľ sám príde k inému presvedčeniu.

Košuthisti darmo budú teraz kričať a vinu hľadať vo viedeňských kruhoch, alebo spomínať akési šliapanie ústavných práv krajinských: všetká, všetká vina za všetky neresti padá predsa len na nich. My uznáme, že to nové kommando v uhorských regimentoch mohlo by poslúžiť k upevneniu jednoty Uhorska: ale tolkej váhy tej zmene v kommandovej reči predsa nepripisujeme, že by za to bolo hodno priečiť sa do nekonečna kráľovi a zanedbať v ex lexe všetky národohospodárske záujmy krajiny.

Uznáme, a opakujeme to, že to zmena v kommandovnej reči značila by postup aj v samostatnosti Uhorska, ale takýto postup vyžaduje to, aby sme najprv postúpili medzi vzdelené národy; vyžaduje to, aby na potupu sveta nebolo pozbaveno tolko millionov občanov práv občanských; vyžaduje to, aby nielen o Košuthovské zásady sa radili, ale aby naučili sa aj takej politike, ktorá by zaobstarala chudobným občanom aj trochu tej výživy. V iných krajinách vymýšľajú všeličo a veľmi múdre veci vymýšľajú učení páni, jako by bolo prospešnejšie zúžitkovať majetok (peniaze, štátny aj jednotlivcov, aby bolo čím viac toho zárobku pre každého. U nás naši mudrci nerozumejú sa takýmto veciam ani tolko, ako schopnejší birešgazda.

Naša ľudová strana darmo prizvukovala, aby dalo sa ľudu najprv slobody, aby postarano bolo o ľahšiu výživu, o zníženie tiarch, o dvojročnú službu atď, nás si nevšímali tolko, ako si všímali obštrukčných krikov.

Teraz sa už ukázalo, kto mal pravdu; našu stranu neposlúchli ľud ale môže zas da-

lej čakať, či sa kedy zaň dačo dobrého urobí na sneme. To sú tu u nás všetko také nepodarené poriadky pre ten nešťastný liberalizmus, že v najkratšom čase musíme a musíme pochovať všetky haraburdy liberálne. Ináč to bude beda s nami. E.

POLITICKÉ CHÝRY.

Kráľov rozkaz k vojsku.

Z príležitosti ukončených vojenských manévrov v Haliči vydal kráľ (datum Chlopy, 16. septembra 1903) rozkaz k vojsku, v ktorom vyslovuje svoju úplnú spokojnosť so všetkým, čo počas manévrov videl a zkusil, tak v Haliči, ako aj v Uhorsku prostredníctvom arcikniežata Franca Ferdinanda. Ďalej pokračuje:

«Čím bezpečnejšie je odôvodnený Môj úsudok o vojenskej hodnote, oddanosti, plnej ochote slúžiť a o jednomyseľnom spoluúčinkovaní všetkých častok celej Mojej brannej moci, *tým viac musím a chcem pridržať sa jestvujúcich a stvrdených ustanovizní.*

Menovite Moje vojsko — ktorého pravé slozenie boly by v stave narušil *jednostranné snahy* v zaznávaní vysokých úloh, aké v oboch štátnych územiach monarchie vyplniť má — nech vie, že nikdy nezrieknem sa práv a moci, ktoré zaručené sú jeho Najvyššiemu vojenskému pánovi.

Spoločné a jednotné, aké je, má Moje vojsko zostáť, silnou mocou k obrane rakúsko-uhorskej monarchie proti každému nepriateľovi.

Verná svojej prísaha bude celá Moja branná moc pokračovať na ceste vážneho plnenia povinnosti, preniknutá duchom svornosti a harmonie, ktorá váži si každú národnú zvláštnosť a rieši všetky protivy, oceňujúc zvláštne prednosti každého *národného kmena* k blahu veľkého celku.»

Návšteva nemeckého cisára vo Viedni.

Počas návštevy nemeckého cisára, odznely veľa významné toasty. Reči, ktoré z úst oboch panovníkov odznely, sú výrazom úprimného priateľstva, ktoré ich spojuje a ktoré priateľstvo je hlavnou zárukou pokoja Európy. Vo Viedni, počas návštevy dokumentované bolo opäť úzke spojenie našej monarchie s Nemeckom.

Naša monarchia, čo najbližší a najviac zainteresovaný sused, spolu s Ruskom bude hrať v riešení východnej otázky vodecovskú rolu, a pokračovať bude dľa dohodnutia z r. 1897. a na základe programu, ktorý koncom minulého roku spolu ustálili.

A v tejto práci bude sa môcť naša monarchia opie-

rať na trojcisársky spolok. Nemecko, čo jedon z členov trojcisárskeho spolku podporovať bude snahy našej monarchie a Ruska, aby na Balkáne pokoj bol zabezpečený, aby závodneniu malých národov pobalkánskych konce bol učinенý a medzi štátmi pobalkánskymi aby bol udržaný doterajší stav. Pri riešení týchto ťažkých otázok poskytnúť môže Nemecko výdatnú pomoc, nielen preto, lebo Nemecko je jedon z najmocnejších štátov Európy, lež aj preto, lebo nemecký cisár Vilhelm II. požíva na Balkáne, hlavne v Carihrade veľkú úctu a vážnosť. Pomocou nemeckého cisára a nemeckej vlády bude akcia našej monarchie zavedená v prospech pokoja na Balkáne o mnoho ľahšia a sľubuje aj väčší prospech.

Nemecký cisár Vilhelm v druhý deň svojej návštevy zaviezol sa s dedičom trónu Francom Ferdinandom do Lainzu, kde poľovali a obhliadali si vysokí poľovníci revír a potom sa vrátili do Viedne.

Potom na počesť cisára Vilhelma dával slávnostný obed nemecký veľvyslanec gróf Wedel, na ktorom zúčastnil sa aj jeho veličenstvo kráľ; ačkoľvek jeho veličenstvo nezvykol chodievať na obedy ku veľvyslancom a túto výnimku urobil posledne len počas návštevy kráľa Edvarda, keď sa zúčastnil na obede anglického veľvyslancu.

Pokým cisár Vilhelm poľoval v Lainzi, nemecký ríšsky kancelár gróf Bülow bol na výsluchu u jeho veličenstva a potom sa dlhšie radil s našim zahraničným ministrom grófom Goluchovským. Dľa chýrov Bülow a Goluchovsky radili sa o tom, jaký poriadok by malo urobiť Turecko v Macedonii. Rakúsko-uhorský veľvyslanec na berlínskom dvore Ladislav Szögyény-Marich, ktorý z príležitosti návštevy cisára Vilhelma prišiel do Viedne, radil sa tiež s grófom Bülowom o obchodných smluvách. Radil sa v tejto záležitosti aj s Ludvikom Lángom, uhorským ministrom obchodu, ktorého Szögyény vyhľadal na jeho byte.

Ministerských predsedov grófa Khuen-Héderváryho a dra Körbera vyznačil cisár Vilhelm rádom pruskej koruny.

Po tomto sa panovníci vyviezli do Schönbrunnu, zas na dvorný obed a večer na slávnostné divadelné predstavenie, odkiaľ sa cisár zaviezol na železničné nádražie, kam ho odprevadil aj náš kráľ. Odchodiacemu cisárovi po uliciach pripravili milé ovácie. Lúčenie sa panovníkov bolo veľmi vrele. Podali si pravice a dvakrát sa pobožkali. Nemecký cisár ocestoval do Danzigu.

Rozvadení liberáli a koruna.

Po vydaní «vojenského rozkazu» nielen Kossuthisti, ale aj liberáli boli toho náhľadu, že koruna, to jest kráľ musí národ uspokojiť s manifestom ač s novším osvedčením, v ktorom by uznal, že národné požiadavky aspoň v zásade uznáva a proti nim sa nestavia.

Ministerský predseda gróf Khuen Héderváry bol na výsluchu u jeho veličenstva, ale audiencia skončila sa bez výsledku. Dľa chýrov ministerský predseda gróf Khuen Héderváry počas svojho výsluchu podal jeho ve-

ličnenstvu memorandum, v ktorom rozvinul, jako myslí riešiť krízu. Jeho veličenstvo memorandum prijal so sľubom, že si ho prečíta a potom ho pozve na audienciu. Ale na druhej audiencii nedošlo k žiadnemu riešeniu.

Liberálna strana mala poradu, na ktorej sa ustálilo, kedy bude strana vydržiavať svoju konferenciu, na ktorej zaujme stanovisko v záležitosti národných požiadavôk. V debatte zúčastnili sa Árpád Szentiványi, Ignác Darányi, gróf Július Andrassy, gróf Štefan Tisza, Oskár Ivánka a Gejza Kubinyi.

Liberáli nevedia dohodnúť sa na tom, ako sa chovať voči tomu vojenskému rozkazu. Apponyisti sú náhľadu toho, že treba upraviť *adressu*, ači prípis na kráľa na obranu národných požiadavôk; staroliberáli ale chcú vec riešiť uzavretím na sneme. Ale nikto nevie čo by to chceli uzavrieť. Je vidno, že liberálna strana musí sa rozpadnúť.

Kto bude ministrom?

Z Viedne hodnoverne oznamujú tolko, že jeho veličenstvo osvedčil sa pred Khuen-Hédervárom, že do Budapešte teraz neprijde, a že vôbec neprijde dotiaľ, dokiaľ neustúpi sa na uhorskom sneme od maďarského komanda. V páde, žeby sa na našom sneme nedala premôcť obštrukcia, žiadajúca to maďarské komando: vtedy kráľ nevymenuje vôbec novej vlády, ale veci krajinské povedie takzvané «úradné ministerium» samostatne, bez snemu. Na takéto ministerstvo sotva iný by sa našiel ako je terajší Khuen-Hédervár.

Ale či ustúpi obštrukcia a bude vláda nová, či neustúpi a bude vláda len úradná: na oba pády prorokujú, že snem musí byť rozpustený a nové volby vypísané. Tedy pozor!

O čo ide liberálom?

Od začiatku sme tvrdili, že staroliberálom neide o žiadne kommando, ale len o to, aby tých miernejších, kresťanských liberálov (agrárstov a ľudí Apponyiho) spolu so Széllom znemožnili.

Staroliberáli sami boli to, ktorí nahuckali Košuthistov do obštrukcie a vynútili od Apponyiho, aby tiež osvedčil sa za isté národné koncesie. Rátali na to, že týchto ľudí u koruny znemožnia. Ale Jeho Veličenstvo je náklonný po istý stupeň privoliť na tie národné požiadavky. Teraz tedy staroliberáli vytrubujú zas tak, že treba vraj liberálnu stranu očistiť od takých ľudí, ktorí protivia sa najvyššiemu rozkazu Jeho Veličenstva. Tojest, staroliberáli chceli by vytisnúť Apponyistov a nechali by ie národné požiadavky po strane, len aby zostali oni sami pri kormidle a masných hrncoch. Taká je pánska politika.

Ludová strana a «vojenský rozkaz».

Aj naša strana vydržiavala poradu, na ktorej pretriasalo sa, ako sa má strana chovať voči tomu vojenskému rozkazu. Usniesli sa na tom, že strana Ludová neosvedčí sa ohľadom na vojenský rozkaz predbežne, ale vyčká

osvedčenie ministra, keď sa z Viedne navráti. Čo sa týče spôsobu, akým sa parlament na korunu obrátiť má, vyriekli, že spôsob *prípisu* na korunu držia za správnejší, nežli spôsob uzavretia.

Ako bude?

Gr. Khuen-Hédervár — čo tieto riadky píšeme — práve vracia sa z Viedne do Budapešte, ale má naloženo, aby zachoval v tajnosti výsledok pojednávania s korunou. Iba na porade strany vládnej osvedčí sa o tom, čo vykonal vo Viedni.

Pravdepodobné je, že málo toho vykonal. Rakúske strany takmer všetky sú spokojné s vojenským rozkazom a proti Uhorsku zaujímajú príliš nepriateľské stanovisko. Aj kruhy vojenské vykonávajú všetko, aby korunu proti Uhorsku a jeho požiadavkám naladily.

Za takýchto okolností nedá sa očakávať, že by rozčulenosť, ktorú ten vojenský rozkaz zapríčinil — mohol gr. Khuen-Hédervár utíšiť.

Apponyi pridrža sa toho, aby snem upravil prípis na korunu. Jestli sa táto žiadosť jeho neprevedie, vtedy vystúpy so strany vládnej i so svojimi privržencami.

Najnovšia zpráva.

Za ministrapredsedu vymenoval kráľ grófa Khuen-Héderváryho.

V prípise naňho upravenom prizvukuje kráľ zase, že svoje najvyššie práva dotyčne vojska úplne podržuje a neporušené chce zanechať i nástupcom svojim. Upomína uhorský národ, aby choval sa mierne v smysle vyrovnania z roku 1867, ktorého vyrovnania sa aj kráľ ešte vždy pridrža. Nepripustí žiadnych takých požiadavok, ktoré by tak Uhorsku ako aj celej monarchii na zkazu byť mohli. S druhej strany nebude sa protivit takým požiadavkám, ktoré vlády jeho už boly označily . . .

Zajtrejší deň (štvrtok) má byť na sneme zasadnutie po dlhej prestávke. Sú výhľady, že ono bude príliš búrlivé, lebo včera (v stredu) v rakúskom rajchsráte tiež veľmi drzo vystupovali ablegáti proti Maďarom.

Z Nemecka.

Vsade sa tešia tomu, že reči panovníkov utížily to priateľstvo a tú alianciu, ktorá spája Rakúsko-Uhorsko a Nemecko. V tomto, hovorí zpráva, že keď krvavé boje na Balkáne budia nepokoj po celej Europe, má veľký význam to, že Nemecko a Rakúsko-Uhorsko pred celým svetom znova potvrdily svoje priateľstvo.

Gróf Bülow vyslovil sa, že návšteva nemeckého cisára vo Viedni súvisí aj s blízkou viedeňskou návštevou ruského cára, ktorá sa stane tiež len hlavne pre vrenie na Balkáne.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krešťana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme et. čitateľov, aby jeden každý poušiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Vrabci a kohút.

Dvaja vrabci krabali na hnoji,
Dokiaľ zrnce nenašli v pokoji;
Potom však, že hladní boli oba,
Začala sa medzi nimi zloba.
Tu vo rvavej prudkosti ich hádky,
Vynde práve kohút zo záhradky,
Ktorý hnedky od obojej strany
Za súdca bol v rozopri pozvaný.
Približiac sa tedy vážnym krokom,
Prehltol zrníčko pred výrokom.
Vrabci škrek; lež kohút nahnevaný
Tou náukou skarhal obe straoy:
«Kde sa stránky svorne neshodujú,
Tretiemu vífazstvo pripravujú.»

J. Záborský.

Plavba na lodičke cez rieku.

Slovutný jeden učenec prevádzal sa na lodičke cez rieku. Rieka bola na pohľad tichučká bez najmenšieho nebezpečenstva. Učený ten muž usadol si bezstarostne do lodičky. Po krátkom čase tázal sa privozníka:

— Človeče vieš ty niečo z pfilosofie?

— Nevie! Odpovedal krátko privozník, a hľadí si pilne na svoje veslo.

— Štvrt' života tvojho si ztratil, reknul sústrastne učenec. «Viešli tedy niečo z dejepisu?»

— Nevie! Zase tak úsečne odpovedal privozník.

— Pol života tvojho si ztratil!

«No, a zhvezdárstva vieš niečo?»

— Ani z toho neviem nič!

— Nešťastníku, tri štvrté života si ztratil! polutoval učenec sprostého muža privozníka, ktorý o všetkých tých vedách nemal ani toho najmenšieho pochopu, a nevšímnul si, že sa zdvíha prudký vietor a lodička že sa kolimbá povážlive, a že sa octla mimo nazdania vo víru a krútnave a že privozník všetky sily napína, aby sa z desného víru vyslobodil.

— Vieš pane plávať? zahrní tu náhle do uší zamyslenému učencovi privozník?

— Nevie!

— Ztratil si tedy celý život svoj! Nezmôžu-li ti moje ramená, nepomôže ti ani «pfilosofia, ani dejepis, ani hvezdárstvo!» Potom zaprel privozník ešte ráz všetkou silou veslo o vlny, uchvátil učenca v náručia a vrhnul sa s ním do vody a zachoval ho.

I my sa plavíme cez búrlivu rieku tohoto sveta na lodičke vezdejsieho života do záhrobného večného prístavu. Na tejto nebezpečnej plavbe čože nás zachráni? Ani «pfilosofia, ani dejepis, ani hvezdárstvo, ani žiadna veda svetská», ale jedine veda nebeská, učenia Pána Ježiša Krista. Táto veda nás učí, jako sa máme plaviť, aby sme nezahynuli. Ztratíme celý život svoj, celý ten život večný i s dušou nesmrtnou, jestli že nevieme plávať a jestli nás ten nebeský privozník Pán a Boh náš Ježiš Kristus svojim všemohúcim ramenom neuchopí a nezachráni.

Andrej Rojko,

55ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

BESEDNICA.

Či máme byť socialistmi?

(Pokračovanie.)

Jaknáhle sa zatmelo, kréma bola plná. Izidor Mendl nestačil sklienky nosiť hosťom naplnené páleným, ktoré tak hrýzlo hrtan, ako čo by bol ježa prehltol, ale zato ho ľudia pili a platili zaň.

Apoštol medzi nimi sedel, lenže teraz nehral na harmonike, ale kázal, rečnil a čítal. Okuliare ráz zavesil na nos, ráz zložil. O všeličom táral. Že chudobný ľud nevie vyžiť poriadne, že nedostatok trpí, lebo páni zle platia.

Malý výrobok dávajú, kdežto ku zemi jedine chudobný človek má právo. Ten ju obrába, tak jeho by mala byť. Nahováral poslucháčov, aby len za trojnásobnú mzdu pracovali. Aby spolu držali a nepopustili. Nech sú socialisti. On a ostatní vodcovia socialistov na tom pracujú, aby chudobný ľud mal dostatočného majetku. Jak spolu budú držať, o nedlho docielia, že panské majetky medzi sebou podelia. Frisahal sa, že tam a tam to už aj previedli. On je jeden z vodcov, do Libutnej preto prišiel, aby pomohol chudobe, lebo každý kňaz a pán je nepriateľom chudobného ľudu.

Prítomní nemo a s počudovaním hľadeli na apoštola. Reči jeho velice sa im páčili. Ale Bože dobrý, ktorému chudobnému človeku by sa to nelúbilo, keď mu 50—60 jutár zeme núkajú? Vychvalovali toho cudzinca ako nejakého dobrodinca, ruky mu stískali a z husta nükali ho pálenkou.

Okolo ôsmej otvorila sa dvere a vkročil dnu notár. Zvesil flintu s pleca a jedného zastreleného zajaca hodil pri nej do kúta.

— Dobrý večer ľudia! — pozdravil notár spoluprítomných.

— Pán Boh daj! — dakovali mu so všetch strán.

— Bol som polovať, aby mal na sviatky divočinu, nachodil som sa za tým zajacom, až som celý ukonaný; už som myslel, že ma ani moje nohy domov nedonesú. No, ale aj smäd mám, však aj pre mňa snád má dačo tuhšieho Izidor krémár.

— Ach, prosím ponížene, pán notár, mám, ako by nemal pre nich, čo sa bude páčiť? Zaraz donesiem, lebo viem, že pán notár ponáhľajú sa domov.

— Nemusíte sa veľmi ponáhľať Izidorko, mám času dosť. Povyprávam sa s mojimi ľuďmi.

Izidor bežal pre víno, sedliaci však miesto dali notárovi pri stole. Ale zakiaľ to trvalo, apoštol zmizol, nik nevedel kedy a jako.

— Zabávajú sa priatelia, zabávajú? — pýtal sa ich notár.

— Nezabávame sa priam, ale sišli sme sa preto dohromady, aby sme múdre slová počuli — odpovedal Anton Fujara.

— Múdre slová? No, to som ja nevedel, že mrémár Izidor aj múdrosť merá — poznamenal na to notár žartovne.

— Nie tak som to myslel, ale že vraj prehovoríme pár slov o našich rodinných záležitostiach a poradíme sa o tom, ako by nám lepšie a ľahšie bolo — odpovedal starý Pinka.

— Dobre, veľmi dobre. Po slove rozumie človek slovo. Veru zlé časy žijeme, preto chvalitebné je, keď múdri ľudia radia sa, ako by mohli so spojenými silami dačo dobrého previesť.

— Práve to chceme — ozve sa Pavel Mogoň, jeden mladý hofier, jehož červený nos prezradzoval, že sa na pálenku nehnevá. — Socialistmi budeme, potom nám zasvitne dobrý život.

— Čo, ty budeš socialistom? — obrátil sa k nemu

notár? — Nože, múdry Pavle, povedz, že kto sú to tí socialisti?

— To sú priatelia chudobných ľudí — odpovedal Mogoň hrdo. — Keď socialistmi zostaneme, inakší život bude v Libutnej, ako je teraz.

— Prosím pána notára, nech mňa vypočujú — jal sa slova Mišo Sekera. — Nie som bláznom socialistov, ale uznať musím, že v mnohých veciach pravdu majú. Nech nám povedia, pán notár, prečo je to, že majetky a peniaze len páni majú, nám chudobným len tolko sa ušlo, že hladom nemreme.

— Myslíte Miško, že neviem odpovedať na vašu otázku? Len rozumejte slovo. Všetci ľudia nemôžu byť v jednom položení. Jeden je usilovný, druhý darebák; jeden je šikovný, druhý farbavý; jeden je vtipný, druhý hlúpy atď. A takto jeden človek utisnutý je na druhého. Jeden s rukami, druhý s rozumom hľadá živnosť a majetok. Ľudia moji, takto to bolo od počiatku sveta a bude až do konca. A preto, kto je usilovný, šikovný a šanovlivý, tomu nič nechybí, darebák a ľahkomyselník ale nič nemá. Však poznáte Jožka Cibulku. Keď sem prišiel, leci mal čo. Počal s lichvou kupčiť. Sprvoti podrobne, neskôr vo väčšom a väčšom počte. Dobro mu šlo. Rozumel sa statku. Vyzkúmal, kde možno lacno kúpiť a draho predáť. Deň, noc chodil po zárobku. Neprepil, ale sporil a odkladal do sporiteľne. A takto na vidomoči sa zmáhal. Teraz je pán. Má dom zeme, aj peňazí kopu. Teda priatelia, aj jeho hriechom je to, že dobre sa má? Ani druhým nehodil Boh majetky do náručia, ale s istým spôsobom k nim prišli.

— A prečo ja nemám majetok? — pýtal sa Pavel Mogoň.

— Počúvaš Palko, ty sa nemiešaj veľmi do reči, lebo ináč dosť ľahko namierim na teba slová — hovoril notár.

— Nech sa len páči! Nekradol som, ani nepodpálil nikoho.

— Neboj sa, nebudem ti na cti ubližovať, ale jedine za živý príklad ťa predstavím. Otec tvoj mal dom a dve veľké zeme. Polovicu majetku dostal si ty a druhú polovicu tvoj brat. Ten má dnes už raz tolko, ty ale nemáš nič. Ako je to Palko môj? Či aj tvoj majetok snád páni vzali?

Prítomní chutne sa zasmiali, Mogoň ale zahorel od hanby a do kúta sa utiahol, lebo notár zafal mu do živého. Potom takto pokračoval:

— Tak je to, priatelia moji, ako som povedal. Ľudia nikdy nebudú jednaki, ale jeden bude malý, druhý veľký; jeden múdry, druhý hlúpy; jeden usilovný, druhý darebák; jeden šanovlivý, druhý márnotravný: práve tak jeden bohatý a druhý chudobný. Preto len blázon môže tvrdiť, že ľudia na majetok rovnaki majú byť, avšak tomu uverí len hlúpy.

— No, veď my tomu ani neveríme, nech si nemyslia pán notár — poznamenal Mišo Sekera — lebo však dľa nášho porekadla ani prsty nie sú rovnaké. Nuž, ale predsa, či ten chudobný na veky chudobným má byť a

majetný zase na veky bohatým? Toto nijak nejde nám do hlavy.

— To, to! Tak je! Pravdu má Mišo! Múdre hovorí! Ozývalo sa zo všetkých strán.

— Na toto nech dajú odpoveď pán notár, ozval sa Pavel Mogoň, ktorý si to myslel, keď on nevie rozumne vyprávať, nato je Mišo Sekera. Ten zastaví rozum notára. Myslel, že notár nebude vedieť vec vysvetliť. Len že nemal práznu kotrbu. Bolo v nej rozumu aj pre dvoch.

— Miško môj, to by ani ja nepochopil, prečo má byť jeden na veky bohatým, iný zas chudobným; nuž ale to je od Pána Boha tak urídene. Jednotlivých opsypal hojnosťou, druhých ale na to vykázal, aby namáhali sa tvrdou prácou, a pritom nedostatok trpeli. Ide to s ľuďmi tak, ako s kolesom, ktoré krúti sa. Ráz jedna vlha je hore, ráz iná. Aj Boh ráz jednu rodinu povíši, inú zas dolu poníži. Prinde čas, keď túto podvihne, tú ale, ktorá hore bola, poníži. Stane sa, že daktorá bohatá pánska rodina prevíni oproti Bohu na pr. zapredá vieru, oklame bližneho, trizni chudobu, hriechy plodí atď. Takáto ten trest boží obsiahne, že svet obráti sa, časy zmenia sa, a rodina ani len nezbadá, ako utratila všetko čo mala, a chudobnou zostala. Alebo je jeden skromný a statočný človek, ktorý dľa prikázania božského nábožne žije, deti svoje tiež vo viere vychováva. Takéhoto s tým obdarí Boh láskavý, že ani nezbadá, ako prišiel k šťastiu a k dobrobytu. Tak sa stalo s Joškom Cibulkom. Keď sem prišiel dosť málo mal, teraz ale prvý gazda je. Ja ale chudobný notár som. Nuž ale či sa nemôže stať, že vnuk jeho chudobným pastierom bude, kdežto môj vnuk 1000 jutár zeme bude obrábať? Ja poznám mnoho takých rodín, ktorých predkovia bohatí zemani boli, potomci jejich však remeselníci a sluhovia sú. Ale poznám aj takých, ktorým otcovia alebo starí rodičia chudobní roľníci alebo remeselníci boli, synovia a vnukovia jejich teraz majetní páni sú. Preto hovorím, nikto nemá príčinu závidieť druhému. Dnes mne, zajtrá tebe! Ako hovoria, božie mlyny pomaly — ale istotne melú. To jest: Boh múdre riadi svet, a každý dľa zásluhy obdrží od neho osúd svoj. Ja len to hovorím: nech každý žije primerano k svojmu postaveniu ztatočne, pobožne, usilovne a šanoblivo, tak ani závidia, ani ponosi nebude.

— Mnoho pravdy povedali pán notár — ozve sa Jano Halama, ale predsa najlepšie by bolo keby sme všetci medzi jednakými pomerami žili.

— No priateľ môj, ja tak mienim, že by to nebolo dobre, ba to by sa ani nedalo previesť.

— Nie? — Zamiešal sa do reči Ferko Figurant. A prečo by sa to nedalo spraviť? Rovnako by podelili pánske a kňazské majetky, a byly by sme v poriadku.

— Tak je! Tak je! Podelíme majetky! To sú múdre slová! Tak spravíme! kričaly podgurášení sedliaci. Vidno bolo, že to po vôly je im.

— A či aj mne dáte volačo, pýtal sa notár žartovne.

— Aj oni dostanú čiastku, ktorá im patrí, odpovedal Štefan Šupka.

— Koľko bude toho, pýtal sa notár zvedave.

— Najprv vymeráme zeme pánstva, a len potom budeme vedieť koľko padne na jedného, odpovedal Chriateľ.

— Ale pozrite priatelia, ja nerozumiem k hospodáreniu, ba ani času nemám k tomu. Ja teda predám svoju čiastku. Kto ju kúpi?

— Ja budem kupcom, hlásil sa Mišo Sekera.

— Aj ja kúpim! Aj ja! ozývalo sa viac hlasov.

— Izidor, doneste hodný oldomáš, rozkázal Pavel Mogoň.

Ľudia chutne sa zasmiali, ale notár ďalej pokračoval: Priatelia, nechajme žarty tak, vyprávajme vážne. Každý tak hovorí, ako vie. Štefan Šupka pred chvíľkou to povedal, že podelíte pánske majetky. Veľmi ľahko je to povedať, ale previesť, to už inšie. Ponajprv nepatrí sa ani myslieť na to, lebo jak v desatoro božích prikázani, tak aj v zákonoch krajinských písano je: *«nežiadať, čo je cudzie.»* To dobre viete, že na ukradenom majetku, nie je božské ppžehnanie; potom aj zákon chytrý spraví poriadok s takým, ktorý majetok iného privlastní. Čo si kto s usilovnosťou, so statočnou prácou, alebo s rozumom zaopatril, tomu on je majiteľom jak pred Bohom, tak aj pred svetom. Preto hovorím, že majetok bližného nášho privlastniť je hriech a podlosť. Ale takéto volačo previesť nie je možno. Vlastnosť občana zákon bráni. A zákon má veľa žandárov a vojakov. To by bol blázon kto by sa dal dobrovolne rúbať, pychať alebo postrielat. Pred pár rokmi snáď na 40 miestach pobúryli robotníkov noví apoštoli, vlastne všeliakí zlodeji židovskí, ktorí vydávajú sa za priateľov chudoby. No, a aký koniec to vzalo? Prišli žandári, a jestli neboli dostatoční zbúru utíšiť, vyrukovalo vojsko, niektorých násilníkov zastrelly. mnohých poranili a uväznili. A ľud čo mal z toho? Škodu večitú. Aká to múdrosť? ... Aj to som povedal, že keby aj podelili zeme, s tým by nebolo chudobe pomôžené. No-že Miško Sekera, povedzte, ako že by to šlo s tou delbou?

— Nuž tak, aby každému jednako dali, odpovedal starý sedliak.

— Aj ja tak myslím, pokračoval notár. Ale keby sa to tak stalo, viete aké následky by mala delba?

Notár zastal v reči, myslel, že daktorý dá odpoveď. Ale tí mlčali. Starý Mišo fajku napchával, Jano Chriateľ posledný glg pálenky prehltol, Pavel Mogoň dvere otvoril, lebo teplo mu zostalo od reči notára. Ticho bolo, ktoré Šupka pretrhol s hm-kaním.

Notár pokračoval: Viete čo priatelia, keby pozemky podelili, že každému jednako by sa ujšlo, to by sa stalo, že ani jeden by nevedel z toho vyžiť. Čistú pravdu hovorím! Premerajme krajinu, a počítajme obyvateľov, dozvie sa, že na každého jedného štvrt jocha ujde sa. Teda manželom so 4 deťmi 2 jochy. Či vyžijú z toho?

— Veru nie! odpovedal starý Mišo Sekera.

— To nemôže byť pán notár, hovorí Šupka.

— Či sa vám páči, či nie, na skutku je tak, ako som povedal. Viete dobre, že u nás každý kúšтик zeme je vymeraný a každý človek aj zapísaný je. Keď deliť sa bu-

deme, na každú rodinu 2 jochy zeme padnú. Teraz vyžijeme, lebo kto má veľa roľ, drží sluhov a najme robotníkov. Dá im chleba. Potom, vojakov a úradníkov mi platíme. Fiskáli, lekári, spisovatelia, umelci a iní s rozumom vyhľadávajú živnosť. Priemyselníci z remesla žijú. Jeden človek vydržiava druhého, to je príčina, že všetci máme živobitie. Ale keď rovnako budeme mať, ani jeden nevyžijeme. (Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Zriedkavá inštalácia. Ferdinand Volafka, svätiači biskup a farár v Debrecíne, inštalloval Antona Solingera za farára v Nagy-Pószegu. Solinger bol vyučeným tokárom (struhárom), potom u vojsku strážmajstrom, potom sluhom na fare debrecínskej; čo taký súkromne študoval gymnasiálne predmety, vybavil matúru, vstúpil do seminára, stal sa kňazom, kaplánom a teraz i farárom.

Vyznačený notár. Úradný časopis oznamuje, že Gašpara Czibulku pensionovaného notára obce Dévaványa, jeho veličenstvo kráľ za mnohoročnú službu vyznačil zlatým záslužným krížom.

Otvorenie nového mostu. Ten veľkolepý nový most, ktorý sa tak krde vypína nad Dunajom spájajúc peštiansky Eskü-tér s budínskym Döbrenteyho námestím, onedlho odovzdaný bude verejnej premávke. Minister kupectva totiž oznámil hlavnému mestu, že nový most dňa 10. októbra predpoludním otvorí slávnostne a za prítomnosti jeho veličenstva kráľa.

Budapeštiansky Kat. del. Kruh usporiada vino-brannú zábavu (szüreti mulatság) vo dvore svojej miestnosti (Práter ulica 33.) v nedeľu dňa 27. t. m. Zábava sa počína o 5. hodine popoludní a spojená bude krome obvyklých spôsobov zábavy so spevom tombolou (lutriou). Hudba bude cigánska. Postarané bude aj o skromnú potravu a nápoje. Vstup voľný. Zúčastníci sa platia za program a za garderobu (kde sa svrchník, klobúk atď. uschovávajú) spolu 20 hal. Tanečníci (mužskí) platia krome toho za odznaky toľko, aby si hudbu mohli zaplatiť. Bude

to zábava poriadnych ľudí chudobných. Všetci takito budú srdečne vítaní.

Osobné. Minulé dni vel. pán Rupert Rehák, kňaz z kláštora PP. Benediktínov u sv. Lambrechta v Štýrsku, kaplán a strážca pokladnice milostivého chrámu v Mariecelle, rozlúčil sa nielen s Mariecellou ale i s Európou, a dal sa na cestu do Ameriky, kam bol pozvaný za farára našich Slovákov. Znajú ho dobre mariacellskí slovenskí pútnici a so zármutkom postrádať ho budú v Mariecelle. Želáme mu mnoho šťastia a požehnania Božieho pri apoštolovaní medzi našimi vysťahovalcami za širokým morom! S Bohom!

Vestník duchovenký. Spiš: Ignác Kojda preložený je z Hýb za kaplána do Letanoviec. — Baňská Bystrica: dr. Štefan Kmeť, kaplán zvolenský, stal sa správcom fary v Hronci a na jeho miesto do zvolena prišiel Béla Frommeyer. Jozef Szepessy odobral sa do pensie, a farárom v Trubíne stal sa Ján Matyasovics. Ladislav Zeisel prae-sentovaný je za farára do Handlovej, Zoltán Halko za farára do Veľkej Lovče. Ján Komora na Vrútky. Pavel Kolestík administrátor v Nécpaloch.

Popis dôchodkov nižšieho kňazstva v Uhorsku krajinská komissia už prezrela a ustanovila, že na doplnenie dôchodkov kňazských treba asi 2,600.000 korún. Otázka je teraz, kto túto summu dá: či biskupi, či vláda, a či i biskupi a vláda spolu. Riešiť túto otázku podržal si biskupský sbor.

Prijemná vicinálka. Stalo sa na vicinálke v peštianskej stolici. Vlak č. 6412 medzi Galambošom a Jás. Sv. Ladislavom razom zastal. Cestovatelia boli podesení a dopytovali sa na príčinu zastatia. Dostali lakonické vysvetlenie: «Nič to! Len riaditeľovi vlaku spadla čiapka na trať.»

Čuma v Marseille. Nového smrteľného pádu na čumu nebolo. Aj zdravotný stav chorých polepšuje sa.

Pes zastrelil lovca. Tomáš Schraner hostinský v meste Székesfehérvár s dvoma priateľmi po tieto dni vybral sa na postriešku na divé kačky a keď už s nabitou natiahnutou puškou stál na mieste, vtedy jeho pes začal okolo neho obskakovať, pri čom mu zadrupil na kohútik a v tom vystrelil nábytok Schranerovi pod pazuchu. Ťažko poraneného odviezli do nemocnice, kde o niekoľko hodín zomrel.

Smrť pri pasovaní. Po tieto dni v Nových Zámkoch chodil istý komediant a medzi iným produkoval sa i pasovaním, slubujúc 100 korún tomu, kto ho hodí o zem. Istý Ludvik Vörös chytil sa s ním pasovať, ale komediant ho tak mrštil o zem, že na druhý deň zomrel.

Gazdinky pozor! Veľká obľúbenosť Kathreiner Kneipp sladovej kávy, ktorá behom pár rokov dokázala sa čo veľmi výtečná, to pôsobila, že jednodajne nové napodobnenia jej povstávajú. Aby sme sa týchto a spolu škody chrániť mohli, žiadajme vždy len pravú Kathreiner kávu a prezierajme pri kúpe dôkladne každý balík, či je čo ochranným odznakom opatrený obrazom farára Kneipp a menom Kathreiner.

Vyšetovanie pre požiar Parížskeho bazáru.

Jako je známe, hlavné mesto zaviedlo vyšetovanie pre požiar Parížskeho bazáru, ktorému trinásť ľudských životov padlo v obeť. Vyšetovanie už aj skončili no nie v každom smere, lebo písma preložené boli ku policii. Preto len to vyšetovali, či hasiči na čas a s potrebným vystrojením dobehli k ohňu a či pri hasení ohňa a ratovaní ľudských životov všetko to vykonali, čo vykonať bolo ich povinnosťou a konečne vyšetovali v tom smere,

či dľa ohňopolicajných predpisov okresný predstavený a okresný merník riadne držali prehliadku v Parížskom bazáre. Pri vyšetovaní zistilo sa, že hasiči, nakoľko im len možné bolo, zavčasu dobehli k ohňu, ale pri ratovnej akcii veliteľstvo dopustilo sa viac ťažkých chýb a premeškání, preto námestný mešťanosta A. Matuska Stanislava Sczerbowskiého, hlavného veliteľa mestských hasičov, vyzdvihol z úradu a nariadil proti nemu disciplinárny postup predchádzajúce vyšetovanie ponechajúc mu len jednu tretinu platu. Podobne pochodil aj okresný merník Július Plener, lebo nezdržal

ohňopolicajné pravidlá a riadne neprevádzal dozor nad Parížskym bazárom a nekontroloval tie zmeny, ktoré sa v budove medzi časom prestavovaním a rozšírením bazáru staly. Disciplinárny postup predchádzajúce vyšetovanie nariadil mešťanosta a proti Alexandrovi Eszlárymu, predstavenému VII. okresu, lebo on mal dohliadať na to, či okresný merník koná svoju povinnosť. Mešťanosta zároveň prosí mestskú radu aby čím skôr dala preskúmať celé vystrojenie mestských hasičov a pokiaľ je toto nedostatočné, aby sa čím skôr postarala o dostatočné vystrojenie a reformu hasičskej ustanovizne. S prevedením nariadeného disciplinárneho vyšetovania mešťanosta poveril mestského radcu Juraja Lunga, ktorý má o výsledku za 30 dní podať zprávu.

Výtrznosti univerzitnej mládeže.

Kossuthovská strana ako minulého školského roku tak aj teraz k cieľom svojej agitácie chce použiť, t. j. lepšie povedano zneužiť univerzitnú mládež a mladíkov k veľkej hmotnej škode starostlivých rodičov miesto učenia a vážnej práce zas dáva svádzať k nesmyselným demonstráciám. Kossuthov tajomník jurista Otto Hoffmann na čele istej vrstvy študentov zaiste na popudzovanie svojich gazdov opäť svádza rozličné daromné študentské shromaždenia, rá-

tajúc na hromadnú účasť demonstrácie chvilých a nerozvažných prvorochiakov, ktorým takéto veci veľmi imponujú. Takto si chce dať Kossuthovská strana v hlavnom meste robiť náladu. Tieto dni chceli už držať shromaždenie v zahrade polytechniky, čo však polícia nedovolila. Na to nabaláchani študenti chceli shromaždenie držať v univerzitnej aule, nový rektor Gustav Heinrich však dal vyvesiť na čiernu tabulu výstrahu, v ktorej študentov vystríha od každej politickej demonstrácie tak na univerzite, ako i mimo univerzity a prieskupníkom tohto zákazu hrozí pris-

Putujúci nástupca trónu.

ným disciplinárnym trestom. Na to sa rozihrani študenti roztrátili.

Boj s cigáňmi. Zo Stolného Belehradu píše: Nedávno obce Sárbogárd na pustatine Örs jedna zo 24 hláv pozostávajúca banda kočujúcich cigáňov za bieleho dňa napadla roľníka Franca Pénzesa, ktorý práve viedol domov fúru sena. Cigáni chceli vziať roľníkovi kone. Na kričanie Pénzesa dobehlo mu na pomoc viac robotníkov, na čo medzi cigáňmi a robotníkmi povstal pravý boj. Cigáni strieľali z revolverov. Pénzesovi prestrelili nohu a viac robotníkov nebezpečne doklali. Cigáňom už-už podarilo sa olúpiť bezbranných ľudí, keď došla na miesto jedna desaťčlenová poľovnícka spoločnosť, ktorá hneď obstúpila lúpežníkov. Niekoľkí však predsa ušli a z ku-

kurice strieľali na poľovníkov, ktorí im tiež paľbou odpovedali. Pravý zázrak, že v tejto strelbe nikoho nezaštreľili. Konečne došli ta štyria žandári a týmto horkotážko podarilo sa odzbrojiť obklúčených lúpežníkov. Žandári našli pri nich desať ukradnutých koní. Cigánov-lúpežníkov okovaných odvieďli do väzenia štátneho zástupníctva v Stolnom Belehradu.

IV. veľký sjazd uhorských katolíkov bude 19—22. októbra. Príhlasy s 4 korunovým poplatkom prijíma do 30. sept. «Kat. Kruh» v Pešti (Molnár-u. 11.).

Konec žilinskej výstavy. Zo Žiliny sdeľujú: Tunnajúsiu priemyslovú výstavu 15. t. m. slavnostne zakľúčili. Výstavu navštívilo za šesť týždňov asi 60.000 ľudí, čo je dozaista veľmi pekný a nečakaný úspech. Deficit pri tom všetkom bude, už i len preto, že útraty vzrástli následkom povodne, ktorá ešte pred otvorením výstavy narobila v polohotových budovách mnoho škody. Účty skladajú sa po tieto dni.

Oheň. V Štvrtku vo Spiši dňa 2. septembra veľký oheň zúril. Zhorelo 10 domov a 16 plných stodol. Škoda je veľká.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti, ktorého cieľ a podmienky medzi našimi dnešnými oznamami možno čítať.

Chýry zo Spiša. Jeho Jasnosť kráľ vymenoval hlavného župana spišského Zena Csákeho za svojho tajného radcu. — Preložení sú kapláni: Ján Kropács z Lethanovec do Ružbach (Spiš) a Ján Dornik z Ružbach do Hyb. — V Podhradí po tieto dni v jednej krčme niektorí chlapi s cigánmi do zvady prišli a konečne do bitky, pri čom jeden cigán mládenca Jána Szabolyika s nožom tak ťažko urazil, že po niekoľko hodinách zomrel. Cigán vražedník už sedí v chládku. — V Malom-Szlavkove nedávno bol oheň; zhoreli štyri domy, dve stodoly aj tri svine sa spálili. Oheň zapríčinili deti. — Pri Veľkom-Szlavkove našli počiatkom septembra jednu už velice porušenú mužskú mrtvolu. V nej poznali osobu Michala Molnára robotníka, ktorý sa ešte v júli bez stopy stratil. Následkom vyšetrovania vyšlo, že ho jeho kamarát Ján

Gombkötő pre 24 koruny a pre hodinky, čo pri sebe mal, zabil. Toho zverského bezbožníka už chytili a do levočského žalára odvieďli. Hľa k čomu neprivede človeka špatné lakomstvo!

Landšturmí hláste sa! Vojenská sekcia hlavného a sídelného mesta vyzýva všetkých v Budapešti bývajúcich landšturmistov (népfelkelő), aby sa hlásili. Dľa 37. zák. článku z r. 1893. všetci vojenski vycvičení landšturmisti, ktorí slúžili v spoločnej armáde, pri námorníctve, v honvédstve alebo v ich náhradných rezervách a pri žandármerii, — ďalej tí vojenski nevycvičení landšturmisti, ktorí dostali ružový «Widmungs-Schein» (ajánlati lap), majú sa od 1—31. októbra toho roku osobne hlásiť, alebo jak sú k tomu oprávnení, písobne sa oznámiť. Hlásiť sa možno pri dvoch kommissiach, pri jednej hlásiť sa majú tí, ktorí nie sú príslušní do Budapešti ale tu stále bývajú a pri druhej kommissii tí, ktorí sú do Budapešti príslušní a tu aj bývajú. Obe kommissie zasedajú každý deň, vyjmúc nedele od 8. hodiny rano na ústrednom mestskom dome (központi városháza, prv Karolova kasárň) v prízemnej licitačnej dvorane (adóárverési csarnok). Kto sa na kontrolnom shromaždení nehlási, spácha priestupok, ktorý sa tresce peňaznou pokutou od 4—200 korún alebo 1—10 dňovým väzením.

Vojenski úskoci. Temešvársky «Volksblatt» píše, že z 29. pešieho pluku po tieto dni ušlo 15 vojakov, ale vyslaná patrola ich dohonila na železničnej stanici, kde si práve karty chceli kúpiť do ich domova. Úskokov pod bajonettami odvieďli do kasárne a uväznili. Vojaci preto chceli ujsť, lebo ačkoľvek si už svoje tri roky vyslúžili, predsa musia ešte slúžiť do konca tohoto roku.

Pozor na banknoty. Na rozličných stranách našly sa v obehú potrhane banknoty tak posliepané, že boly tam kúsky z iných banknot. Ponevác pri zamieňaní každý majiteľ takej banknoty utrpí značnú ztratu (pri 20-korunovej 2 kr., pri 50-korunovej 5 korún), treba si dať pri posliepaných banknotách veľký pozor.

Požiare v Travníku, ako úradne konštatovali, neboly podložené mohamedánmi, ale povstaly následkom neopatrnosti. Krajinská vláda stará sa ulaviť biedu; dala 30.000 korún na predbežnú podporu a došlo aj iných milodarov. Na stavby doviezli 150 vagónov stavebného dreva. Idú po ruke obzvlášte mohamedánom. Krajinská vláda povolila potrebnú summu na reštaurovanie mošeí Derviš-paša a výdatne podporuje aj vybudovanie ostatných zhorených mošeí. Zprávu o vyhlásení statariuma v Travníku úradne dementujú.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Päťkrát rodiaca hruška. Z Körmenu oznamujú, že celý Sárvár a okolie chodí obdivovať hrušku, ktorá stojí vo dvore Luďvika Kissa, hostinského v Péntekfalve. Veľký strom totiž toho roku už po piaty krát kvitne a má ovocie. Ponevác ovocie sú hrušky zimné, hostinský nechal ich všetky na strome a tak teraz na hruške vidieť pätnásobné ovocie.

Utepli sa svatobníci. V obci Zsabolya neďaleko Titelu udalo sa veľké nešťastie. Tamojší mládenec Milivoj Dosič mal v susednej obci Káty so Savetou Tosičovou svatbu. Po sobáši vybral sa svatobný sprievod do domu mladoženicha. Medzi tým museli prejsť cez rieku Tisu na jednej chatrnej kompe. Keď boli práve v prostredí rieky, začali svatobníkov sprevádzajúci dvaja gajdoši hrať, na čo sa kone zplašili a strhnúc sebou i voz, skočili do Tisy. Na veľký krik splašili sa aj ostatné kone, tak že aj kone Arzena Mikoviča a Dušana Radiča poskákaly do rieky. Z kompy začali hneď ratovať tonúcich, mladú nevestu s dvoma jej sestrami podarilo sa vytiahnuť, oproti tomu ale mladoženich, Arzen Mikovič, Štefo Stakič, Darinka Stakič, Kata Popovič a Mileva Kidisarovič utonuli vo vlnách. Nešťastie zapríčinili dvaja gajdoši, ktorých žandári aj zatkli. Utopených až na druhý deň rano vytiahli z vody.

Kolko peňazí pohltí vojsko? Na túto otázku dávajú výmluvnú odvetu výkazy vojenských rozpočtov európskych veľmocí. Ruské vojsko stojí ročne 712 i pol miliona korún, nemecké 675 mill. korún, francúzske 650 mill. kor., anglické 450, naše rakúsko-uhorské 432 i pol mill. korún, italské 267,250.000 korún. Všetkých týchto šiest veľmocí dáva teda na vojsko každoročne 4 miliardy a 230 millionov korún. Kolko z toho pripadne na jedného obyvateľa? V Rusku ročne 6 kor., v Nemecku 13, u nás 10, v Italsku 9, vo Francii 18, v Anglii 12 korún. Jeden vojak stojí u nás 1175 korún ročne, v Rusku 775 i pol koruny, v Nemecku 1162, v Italii 1535, v Anglii 2045 a vo Francii 1633. Uhorsko teda platí ročne na vojsko — a to v čas mieru asi 200 millionov korún; na školstvo len asi 37 millionov. Pravda-že: málo škôl musí byť, aby ľudia boli tak trpeliví, že sa dajú exekvovať k vôli vojenským čačkám a k vôli jakémusi veľmocenskému postaveniu, ktoré nám dosiaľ ešte neosožilo.

Preložený jarmok. V meste Belej vo Spiši ten jarmok, ktorý 22. septembra mal byť, dňa 29. septembra bude sa odbavovať.

Krajinská púť do Ríma a do Svätej zeme. Odehod dňa 22. októbra roku 1903 večer o 8. hodine. Pútnikov do Svätej zeme, s povolením najvyššieho ostrihomského ordinariatu, vedie: velebný pán Michal Kada, farár vo Svätom Ondreji (Pest megye). — *Smer cesty:* Budapest—Fiume—Loretto—Rím—Neapol—Alexandria—Kairo—Port-Said—Jaffa—Jeruzalem—Betlehem—Jeruzalem—Jaffa—Alexandria—Messina—Neapol—Ancona—Fiume—Budapest. — *Ceny:* I. trieda 900 korún, II. trieda 680 korún, I. trieda 315 korún s 20-dňovým úplným zaopatrením,

III. trieda 275 korún bez zaopatrenia. — **Púť do Ríma.** Duchovný vođa rímskych pútnikov je velebný pán Ján Simonsics, r. kat. farár, Szobiahó (Trencsén megye). — *Smer cesty:* 1. Budapest—Ancona—Loretto—Rím a tou istou cestou nazpät I. trieda 210 korún, II. trieda 165 korún, III. trieda 95 korún spolu s 5-dňovým zaopatrením, III. trieda 60 korún bez zaopatrenia. — *Smer cesty:* 2. Budapest—Fiume—Velece—Florence—Rím a tou istou cestou nazpät I. trieda 290 korún, II. trieda 240 korún, III. trieda 155 korún so 7-dňovým prvotriednym zaopatrením. — S každým inším vysvetlením a podrobným programom vďačne posluži *Uhorská Cestová kancelária* (Magyar Utazási iroda), Budapest, IV., Zsibárus-utca 1. Pre odchod pútnikov do Lurdu na deň 25. septembra sa možno hlásiť do 21. tohoto mesiaca pri úplnom zaslaní obnosu u hlavného riaditeľa pána Jána Beszedits, Budapest, VIII., Práter-utca 65.

Slovenskí katolíci pozorujte!

Z jozefovskej farnosti a «Pešťbudínskeho kat. del. Kruhu» členovia a slovenski veriaci nám sdeľujú, že dňa 4-ho októbra, totižto v nedeľu ružencovu usporiadajú veľkú, akožto už v tomto roku poslednú púť, na takzvané milostné miesto «*Maria Stein*» pri Starom Budíne ku cti a chvále preblahoslavenej P. Márii Ružencovej.

K púti tejto, ako teda poslednej, pripoja sa naši slov. veriaci takmer so všetkých farností.

Na milostnom mieste bude odbavovať slávnostné služby Božie náš prevelebný pán *Edvard Sándofi*, hlavnomestský katechét a redaktor.

Poznamenávame ale hneď, že v prípade nepriaznivého počasia púť preloží sa na budúcu nedeľu, to jest na 11-ho októbra.

Vincent Jonec,
spevár.

Oznam.

Náš vrelemilovaný velebný pán páter *Zaosek*, ja-kožto veľký dobrodínca chudoby, svoje diela «**Tridsať-ročné jubileum farárskeho uradovania**» a «**Odrobinky svatby kani galilejskej**» obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského.

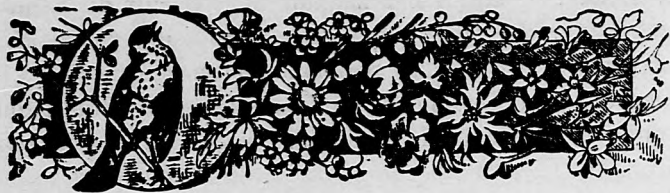
Úctive tedy prosím všetkých dobrodincov chudoby, aby skrz zaopatrenie týchto poučno-zábavných knižočíek, pri prečítaní rozveselenú myseľ svoju — k obetovaniu milodarov pohli. — Kto má dobré srdce a chudobu miluje, nech sa hlási o knižočky u dolupodpísaného, ktorý niekedy pod menom «*Kozák*» alebo «*Jano zbúdy*» v našom milom «*Kreštane*» dopisuje.

Cena je dľa možnosti; a preto nech sa nik nedýva na to, kolko je toho: ale na jaký cieľ. Hovorí sa: «*že dobrého býva málo*».

Láskavé prihlasy vďačným srdcom prijmem — a s chudobou za všetkých dobrodincov sa modliť budem.

V Lutišiach, dňa 19. sept. 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.)

S hlbokou úctou sa značím Ján Greben, farár.

DOPISY.

D. Tuzla.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Krešťane».

Ačkoľvek v minulom čísle nášho «Krešťana» bol som sa zmienil vo svojom dopise, že ako sa máme brániť napriek tej veľkej úžere a nášho upádania vo vzdelanosti a odbornom živote, následkom ktorého klesáme i morálne tak, že konečne ostávame ponechaní sami na seba, alebo na našich tých najväčších nám nepriateľov, ktorí hľadajú nás do tých najväčších zmätkov uviesť.

My slovenskí, vo svete rozídení podomoví kupci sme pravda nie tí najposlednejší, ako si to o nás druhí myslia, lež môžem povedať, že sme prví mužovia našej nižšej triedy (rozumejte ale, že len tí, ktorí sú vinení von za nami v druhých inostranných krajoch), a síce preto, lebo my — ako takí sami na seba ponechaní a neskončení žiadnych odborných škôl, ako na pr.: priemyselných, kúpeckých, hospodárskych, technických, ba čo viac vysloviť musím, že poniektorí sme neni ani tých občianskych alebo meštianskych, ktore sú už u nás tie najprvšie ale aj najposlednejšie školy, nie sme ich skončení. Naši mužovia, ako sú: drotári, ohlokári, čipkári, plátenníci atď. naučia sa písaniu a ďalšiemu odbornému životu, v ktorom sa nám treba boriť tak, ako tým robotníkom za smytkou chleba, ktorí sú na takzvanej «burgyni», to jest výžine a ktorí musia hrdúsiť svoje sily dľa toho nášho slovenského porekadla že — vraj — «bez práce nebudeš jiesť koláče», naučíme sa mnohí vŕš spomenutým pvedmetom len vtedy, keď sme už za prahom svojho domova totiž von z vlasti svojej.

My však ale hore spomenuté porekadlo už potom ponecháme, lebo to nám je už primalé, ale pokračujeme dľa tohto: «Človeče, jestli chceš, abys' vyvŕšil seba nad druhý národ, musíš poznať i borbu života». Táto borba je však nám velice ťažká, lebo — ako som spomenul — že nevedia mnohí ani písať, ani čítať: teda jedným slovom nič. No, náš drotár vzdor toho, že je uznaný za toho najsprostejšieho, nepoddá žiadnemu zlu, lebo ako v ňom, tak i na ňom skveje sa viera nášho drahého Spasiteľa Ježiša Krista, ktorá ho naplňuje k ďalšej ceste k vytrvaniu výšspomenutej školy. Ačkoľvek mu je ona bárs ako trpká, predsa však stopuje ju ďalej. Prečo? Preto, lebo vtedy už vidí, že ľud náš skutočne podobný je nástroju kovy tupej motyky, alebo zahrdzavenému nožu.

Pýtam sa vás moji drahí bratia, obzvlášte vy, ktorí ste tam za morom, či nenie tomu tak? Či i vy, keď od-

chádzali ste s tým s ponkom: «S Bohom ostaň milá manželko, aj vy milé dietky», nepocítli ste tú ťažkosť nad tým? Veru pocítli. A keď už shliadli sme sa s našimi, vysúkali sme si každý jedon rukávy a dali sa do práce. Jaj ale čože nám bolo aj z toho, že sme si my rukáve vysúkali, keď nám chybovala sila duševná, bez ktorej nemohli sme v ničom zvíťaziť, ani si nič počiať. Teda čo teraz?

Keď konečne videli sme, že veru nemáme sa na koho spoliehať, začali sme sami čerpať to, aby sme chytili sa čítania našich krešťanských novín a kníh a potom najst si nejaké družstvo našich bratov, kde by sme sa shliadli jedon s druhým a tu sa poradili takých ľudí, ktorí sú už známi v odbornej škole toho tak boriaceho sa života, ako a kde môžeme ďalej púšťať sa do sveta, aby sme tak potom kúsok chleba doma zanechanej rodine mohli ku výžive poslať.

Takto teda nasledovali sme tú svetovú školu borbu života, s ktorej keď vyšiel potom náš drotár, oblokár a pláteník, obzvlášte ten z poza mora, vyzeral sfa náš Jánošík. Vtedy už každý uznal, že čo môže a čo nemôže. Nedal sa udreť ani jeden macošským obcesom, lež rezko postavil sa na obranu svojho práva. Takí bratia aj u nás sú hodní ľudia, lenže nezdržia sa dlho medzi nami, čo pre nás veľká chyba.

Preto milý ľudu slovensky povšimni si týchto slov a nedaj sa strkať do kúta za pajácov, ako to dnes sa robí, lež nastúp už raz život ľudský aj ty, tak ako druhé národy. Čo ale najhlavnejšie je, chraň sa pijatiky, totiž alkoholizmu. Lebo uznať to musíme, čo je pre nás Slovákov veľká hanba, že naši mužskí ako i ženské, keď ostanú v nejakej núdzi, oddajú sa tomuto najnebezpečnejšiemu zlu, s tým úmyslom, že im už nenie k spomoženiu, alebo že i tak, napriek všetkému namáhaniu a práci, k ničomu neprijdu.

Ja — ako žiadny filozof — ale predsa sám zo svojho života si to aspoň tak predpokladám, že dnes tá bieda a iné zlé následky pochádzajú práve len s nemierneho požívania týchto liehových nápojov, ktoré sú istotne nie také, ako boly za našich predkov. Veru viac ráz som sa díval so slzami v očiach, keď videl som kolký žiaľ, kolké nešťastie zapríčinil alkohol u našich rodákov. A následkom toho stávajú sa potom ľudia mnohokrát neschopnými ku práci, ukracujú si na svojom zdraví, alebo odhodlajú sa konečne ešte aj na to, že sa sami sebou stanú vrahmi dietok a rodiny svojej. Tu vtedy už nemôže panovať tá škola borby života, alebo šetrnosť, striednosť, lež mordárstvo deväť cudzích hriechov.

Drahý bratu slovenský, počúvaj čo ti ešte ráz poviem! Keď chceš aby si sa stal čo syn viery Krista Ježiša úprimným rodolubom, nože nezameškaj pozorovať tie následky alkoholizmom zapríčinené. A keď toto vykonáš, skutočne budeš môcť čideť to, že kde je zámožnosť, vzdelanosť a aj obetivosť, a kde je najväčšia bieda, zaostalosť a surovosť.

Boh pomáhaj nám do najbližšieho shladnutia!

Štefan Hlasica.

Pešťbudín.

Slovo k peštianskym slovenským katolíkom.

So všetkých strán má náš «Kreštan» svojich dopisovateľov, len z Pešťbudína akosi nemôžeme sa dočkať žiadneho, ako čo by tu ani nebolo žiadnej látky, na taký dopis, ako «Kreštan»-ovi dobre zodpovedá, možno nasbierať, Kdežto naopak. Tu v Pešti dnes môže si bárs kto tej trocha múdrosti nasbierať; lebo veď máme tu «Pešťbudínsky katolícky delnícky Kruh», o ktorom sme sa už viac ráz zmienili. Ďalej máme «Slovenský Spolok», ktorý sa teraz po letných prázdninách pomocou mnohých síl zase chopil práce.

Teraz, ako počúvame, že už aj naši stavitelskí robotníci akosi počínajú nechtami škrabať oková tej mráčajnej refaze, od ktorej tak ťažko dali seba odbiť. Nuž či teda nie sú to pokroky?

Alebo či nenie látky na dopisy dosť a dosť, len sa chytiť pera a písať, nehľadiac na tých, alebo na tých, ktorí by mohli a mali písať, ale nepíšu. Veď taký dopis, aký náš «Kreštan» potrebuje, môže aj menej vzdelaný človek napísať, však pravopisné chyby redakcia opraví. To nech nikoho nemýli, že píše dopis, ale len to, aby napísal pravdu, lebo je to potrebné a hlavné, aby pravdu písal, a keď pravdu píše nestane sa mu nič. Teda smelo sa do toho roľníci, remeselníci, lebo s tým človek mnoho poučí a vzdelá sa. Vidme nášho Št. Hl. z Dol. Tuzle, ktorý má pravda chybný pravopis, alebo M. M. tam za morom, či by tí boli dakedy dopis písali do novín, keby neboli čítali noviny, alebo tam ten išiel do Ameriky? Ja myslím že nie. — Dnes istotne nečítajú len nášho «Kreššana» a «Posla Svätého Antona», ktoré predplatili si už ztadiaľ, ale aj druhé odbornejšie a vedeckejšie časopisy. Oni to už vskutku museli zbadať, že taký človek, ktorý nezkuhre za tú jednu zlatku alebo dve na noviny, je hneď vzdelanejší a hneď pritom už aj do každého dobrého podniku odhodlanejší, či je to v ohľade pri hospodárstve alebo pri remesle. Oni neklátia sa ráz tam a ráz zase inde, vedia si svoje právo zastať, — a preto aj duševným spôsobom a prácou teraz usilujú sa nielen seba, lež i druhých svojich známych a priateľov ku povedomiu priviesť.

A preto píšem aj ja ku vám bratia a sestry slovenské tie slová, aby keď prídu už nie za veľa tie zimné dňové večery, obzvlášť večery nedeľňajšie, na miesto toho, žeby ste šli svoje zdravie ničť do putiek židovských, alebo kde inde, na druhé hnusnejšie miesta, starali sa o to, kde by ste mohli dostať poriadny časopis, knihu a zas na miesto krémy vám zodpovednú prednášku, ktorá stane sa vám tak poučnou ako i zábavnou, lebo len s čítaním nadobudneme si vzdelanosť a vo vzdelanosti patriace nám práva.

Keď ale budeme vždy len tak zkuhrošiť, vtedy iste nedôjdeme svojho povedomia. Podívajme sa len na tých tekovčianskych bratov, s ktorými tak často idúc ulicou sa stretáme, jakí sú tí, — ako čo by neboli ani naši — a predsa sú. Veru mnoho krát musím pozastaviť sa pri nich, keď stoja na prostred ulice shromaždení a k tomu

jeden lepšie ako druhý buchnutý tou besnicou, ktorá im — bárs sú ako silní — všetku ich vládu odoberá a dakedy i do nepekných vlastností ich zvalí (zroní) než to bezbožne vychované decko to jablko, ktorým si — poneváž ešte nenie dozreté — tiež mnoho ráz povážlivú nemoc zadováži.

Takto hľa sú i duševne i telesne zmarení tým alkoholom. Obetiví jednotlivci z rádu duchovného istotne nezakladajú tam spolky miernosti, aby tento ľud odvrátili od korheľstva. Keď ale ráz náhodou odporúčal som mu čítanie a nahováral, aby predplatil sa na časopis, odpovedal mi, že on nemá na to groše. Potom pýtal som sa, že aké majú školy. Odpovedal že štátne a ľudové. No tie školy sú istotne len dáke pološkoly, v ktorých neučí sa nič, alebo málo. Lebo však keď stretnem sa z inakiaľ s roľníkom, ktorý vychodil tiež len školu ľudovú, nuž ten má celé základy vzdelania, rozumie svojmu povolaniu. A u vás, ako vidím, neviete si takmer meno svoje podpísať? Kniha vám je odporná, časopis zbytočný, slovom všetko čo by pre vás bolo potrebné, na to haliera neviete obetovať, lež na vzájom toho idete k židovi rozum svoj otráviť, aby ste mohli, keď dôjdete domov zlorečiť, a na žene i dieťkach nemilosrdne sa vypomstíť.

Veru, veru je to hrozné a smutné u nás, že dnes náš niektorý sedliak vychodí už na to, že konečne židák nedovolí mu bez jeho povedomia ani to, čo preňho Pán Boh požehnal, predať, lebo ináč beda mu. Ale tak treba takým ľuďom! Načo dopustia si takých židko-práce-bojkov do svojho čisto-krešťanského hniezda, ktoré o pár týždňov by odkúpili a ľudu pol dediny rozohnali do šíreho sveta.

Nuž teda milí slovenskí krešťania katolíci, ako tiež aj vy bratia z Tekova, obzrite že sa kolo seba dobre, či ste mravného základu a snáh pre živobytie? Jestli nie, vtedy hľadajte toho prostriedok v «Pešťbudínskom katolíckom Kruhu» kde ho istotne najdete. Tam najdete tie tri veci: pokoj, lásku a strízelivosť. Tam vidíte organisovanie sa našich peštianskych delníkov, ktorí možno ešte snáh v tvrdej práci zamestnani sú, než vy. Nepredstavujte si to tak, že človek bohatý je samostatný, človek ale chudobný musí byť odvislý alebo bojkom. O, nie! Hlavný bod nášho členstva je spravodlivosť v náboženstve a braterstvo, totiž milovať svojich bližných, tak ako seba samých. Ako to povedal aj sám náš Spasiteľ Ježiš Kristus, že každý, či bohatý alebo ten najchudobnejší je človek čo syn Boží.

Každý tedy kto si krešťan katolík príď na túto nedeľu do Kruhu tohto a obzri si tie zásady, ktoré sú vstave zariadiť aj peštianskí katolícki delníci. — *liny, Mclabor.*

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a nariadenie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

S. K. v S. Kolko peňazí tam musí mať človek pri sebe, to vám veru povedať nevieme.

Občan K. Treb. Noviny dali sme vám posielat', i jedny i druhé.

3725. Mená našich dopisovateľov, jestli sa sami nepodpísali, vyzradiť nemôžeme, ani nesmieme. A to je v každej redakcii.

Ján Králik v Če. Čo je *okštrukcia*? Už sme to ráz vysvetlili. Je to slovo latinské a znamená tolko, ako zastavenie, prekazenie dačoho. Ku pr. na sneme znamená teda rečnením, hlasovaním, krikom a všeliakými inými prostriedkami prekážať, že by sa dačo stalo, čo opposícia nechce.

Do Perneku v prešp. stol. V tom Vám poradiť nevieme. Snáď pozdejšie.

St. Pez. v Hat. Keď bude vec riešená, až vtedy bude času a cieľu primerané nám o tom písať. Istotne. 2. Nebolo možné. Srdečný pozdrav!

Karol Debnárik. Len na jednu stranu treba písať. 2. Ešte je dosť času. 3. Koncom tohto mesiaca istotne. Pošleme.

Viacerým. Kalendáre Sväto-Antonské k božskému Srdcu Ježiša vyndú už o nedlho. Prosíme len malú trepezlivosť.

Kostolník. Na každý pád tak urobte. Pošleme hneď jako náhle z tlače vyndú. Zaznačili sme. Boh Vás poteší!

Jakub Gyuricza. Príde i na to ráz čas. Zdravstvujte!

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 7.35—7.85, peštianska K. 7.15—7.75, belehradská K. 7.35—7.80, banátska (76 kilogramová) K. 7.30—7.70. — *Raž:* K. 6.00—6.20. — *Jačmeň* na kým K. 5.40—5.70. — *Ovos:* prvotriedny 5.50—5.65, druhotriedny 5.40—5.50. — *Kukurica:* K. 6.10—6.25. — *Repica:* K. 10.00—10.50. — *Prosó:* K. —————.

Múka.							
č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	13.40	12.90	12.50	12.00	11.70	11.40	10.80
		č.	7	7½	8		
		K.	9.60	8.00	6.20		

Otruby: K. 4.10, hrubé K. 4.20.

Ďatelinové semä: lucerna K. 55.00 do 60.00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 3.60—3.80, žlté K. 4.00—5.00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 9.75—10.50, tmavý K. 7.20—7.85, drobný K. 11.00—11.50, tarkavý K. —.—.

Hrach: K. 11.—12.00. — *Šošovica* veľká čistá K. 10.00—12.00. — *Konopné semä:* K. 9.00—9.50. — *Lanové semä:* prima K. 12.90—13.00. — *Rasca:* K. 29.00—30.00. — *Mak:* sivý K. 25.00—26.00, modrý K. 26.00—27.00. — *Ladník:* K. 7.00 do 7.50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 87.00—88.00, kockový K. 89.00—90.00, kandis tiely K. 87.00, žltý K. 86.90 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 147.00 do 148.00. Denaturalisovaný, k prfemyselnými účelom jeden barill 35.50—36.00.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 41.50 prima ruskô (***) K. 32.50 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 15.75—17.00, slavonský (1903) K. 16.00—16.50 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 14.50 do 15.00, srbské (80—85 kus.) K. 15.50—16.00.

Sviňská masť: budapeštianska K. 70.00 do 70.50.

Slanina: vidiecka K. —————, mestská 3 kusová K. 60.00—60.50 za 50 klgr.

Spisy redakcii zaslané.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižička formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižičkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zostali, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižičku priateľom ľudu do pozornosti.

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z pobožného života, zfotografoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «Posol Svätého Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplateľom «Posla Sv. Antona» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižička táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženskú. Nezabudnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adresu: «Posol Sv. Antona», Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nielo lepšieho prostriedka, ako táto knižička. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaní zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostal ju u tejto adresy: «Posol Svätého Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predpláťatelia «Posla Svätého Antona» obdržia túto knižičku zdarma.

Pod jarmom. Román zo života bulharského v predvečer oslobodenia. Od Ivana Vazova. V troch častiach. So schválením pôvodcovým preložil S. J. Zachej. Turčiansky Sv. Martin. Vydané knih-kupecko-nakladateľského spolku v T. Sv. Martine. 1902. Kramská cena 3 koruny 50 halierov.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztzerce (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.).

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.*

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*» *Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.*

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «*Posol božského Srdca*» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 hal.

Malé Hodinky k úcte najsvätejš. Srdca Ježišovho. Vydáva Redakcia «*Posla božsk. Srdca Ježišovho*» III-tie vydanie, v Trnave (Nagyszombat), cena 4 haliere.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatom a spínkov 3 kor. 20 halierov.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XV. číslo 7—8. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Dejiny milostného miesta Blahoslavennej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz.

S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šlachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «*Budapešťanský katolícky delnícky kruh*». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedeľkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knižnicu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šlachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudatú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiť milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: *Bpest, VIII., Práter-utcza 33.*

Kúpim

väčšie množstvo zimných stromových jabĺk. Taktiež som ochotný v jednej alebo vo viac obciach po menších partiach ich kúpiť a na mieste odobrať. Najradšej by ich však odrazu vo veľkom množstve kúpil.

Kto má takéto jablká na predaj, nech sa na dopisnici s udaním ceny a druhu na mňa obráti.

Leopold Deutsch, Otaslavice,
o. p. Brodek (Průditz) Neňamyslice (Morava).

K nákupu všech pláten a látek, jichž v domácnosti jest třeba, doporučujeme vřele Tkalcovské výrobní společenstvo „**Vzájemnost**“ v Hronove (Čechy). Vlastní výroba. První nákupní pramen. Nejvýhodnější nákup pro nevesty, hotely a ústavy. Cenník a vzorky na ukážku zdarma a franko.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Meruru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

TÖRV. VÉDVE

Do úctivej pozor-

nosti odporúčam bal sam Svätého Antona Paduanského. Nezásele mnoho listov poďakovania, potvrdzujú to, že citelia svätého Antona tento balsam čo domový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neuhom žalúdka, nec uti k jedeniu, chudobe krve, hlavybôľu, lámkam a všetkým chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny úspech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby 1 koruna 20 halierov.

K dostaniu výlučne u

Jozefa Hübner, lekárneň «Červeného kríža, Baja, Erzsébet királynéút 22. szám.

Najlepšie

Koše

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Všetky slovenské knihy

dostať u **J. Gašparika** knihkupca v Turčianskom Sv. Martine (Turócz-Szent-Márton). Soznam knih pošle sa každému zdarma.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kříž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpání, astmatických neuhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov po- žítosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti

Nietajni prostriedok

hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemo- ciach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boli už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparat nemá sa držať za aparat Voltu, ktorý na základe svojej neuzitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparat upotrebiť.

Malý aparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparat 6 korun. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

!Veľký krach!

V New-Yorku a v Londine nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci ližice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčce,
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus ľajnové cukrové sitko,
- 42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a veľ len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'álej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý lea na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st.

S. Keresztes hlavný slúžny.

